

Στην «καρδιά» της παλιάς πόλης της Ξάνθης, ανάμεσα στα λιθόστρωτα σοκάκια και τα καλοδιατηρημένα αρχοντικά, βρίσκεται ένα σπίτι γεμάτο αναμνήσεις και ήχους που ακόμα αντηχούν. Είναι το σπίτι του Μάνου Χατζιδάκι, του συνθέτη που σημάδεψε ανεξίτηλα την ελληνική και παγκόσμια μουσική.

Μια μέρα σαν σήμερα, στις 23 Οκτωβρίου 1925 γεννιέται ο Μάνος Χατζιδάκις. Κάθε χρόνο, η μέρα αυτή, θυμίζει το πόσο προικισμένος και ταλαντούχος ήταν αυτός ο κορυφαίος Έλληνας μουσικοσυνθέτης και πόσο η μουσική του επηρέασε καταλυτικά την σκέψη και την έκφραση χιλιάδων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννησή του, το ΑΠΕ-ΜΠΕ κάνει μια νοσταλγική περιήγηση στο εντυπωσιακό αρχοντικό της οικογένειας Χατζιδάκι, με πολύτιμη οδηγό την καταρτισμένη Ξανθιώτισσα αρχαιολόγο και μουσειολόγο Νατάσα Μιχαηλίδου. Με γνώση, σεβασμό και αγάπη μας μεταφέρει στο παρελθόν, στα πρώτα βήματα ενός παιδιού που έμελλε να αλλάξει για πάντα τη μουσική.

Το σπίτι, ένα χαρακτηριστικό δείγμα αστικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 20ού αιώνα, δεν είναι απλώς ένα οικοδόμημα. Είναι ένα ζωντανό μνημείο πολιτιστικής μνήμης, γεμάτο εικόνες και την ανυπέρβλητη θέα από τα παράθυρα που, όπως ο ίδιος ο Χατζιδάκις έχει πει, του έμαθε να ονειρεύεται.

Σήμερα, το κτίριο αυτό, ο πολυχώρος Τέχνης και Σκέψης, το εντυπωσιακό αρχοντικό «Grand Maison», η οικία του Μάνου Χατζιδάκι όπως είναι πλέον γνωστό, αποτελεί για την πόλη της Ξάνθης, ένα ανεκτίμητο έργο τέχνης, ένα διατηρητέο μνημείο μεγάλης αρχιτεκτονικής αξίας. Ο αείμνηστος νομάρχης Ξάνθης και μετέπειτα περιφερειάρχης ΑΜΘ Γιώργος Παυλίδης, ήταν ο άνθρωπος που το 2000 έθεσε τις βάσεις για την αποκατάσταση του κτιρίου, με την ευκαιρία της ανάδειξης του μεγάλου δημιουργού ως προσωπικότητα του 20ου αιώνα για την Ξάνθη.

Καθώς ο επισκέπτης διαβαίνει την κεντρική είσοδο νιώθει δέος και θαυμασμό για τον πλούσιο αρχιτεκτονικό διάκοσμο του κτιρίου, τις εντυπωσιακές τοιχογραφίες και οροφωγραφίες, τα μωσαϊκά δάπεδα και τα υαλοστάσια. Νιώθει πως εισχωρεί στον ψυχισμό ενός ανθρώπου που κατάφερε να μετατρέψει τα παιδικά του βιώματα σε διαχρονική τέχνη. Η ξενάγηση δεν είναι μόνο ιστορική, είναι ένα ταξίδι συγκίνησης, μνήμης και αισθητικής.

Τα βυζαντινά ακούσματα του Μάνου

Η Ξάνθη, μια πόλη ανοιχτή, πολυπολιτισμική, γεμάτη φως, πρόσφερε στον Χατζιδάκι τις πρώτες του μουσικές καταβολές. Τους ήχους του δρόμου, τα τραγούδια των γειτόνων, τα χρώματα και τις μυρωδιές μιας εποχής που τον ακολούθησε σε όλη του τη ζωή. Εκεί γεννήθηκε η ευαισθησία, η φαντασία και η εσωτερικότητα που καθόρισαν το έργο του.

Ακριβώς απέναντι από το σπίτι, βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Βλάσση, χτισμένη το 1825. Σύμφωνα με μαρτυρίες της εποχής, ο Μάνος, μικρός συνήθιζε να κάθεται στο παράθυρο και να πετάει έξω κουταλάκια του γλυκού. Οι ήχοι που δημιουργούνταν από την πτώση των κουταλιών αποτέλεσαν κατά ορισμένους βιογράφους του τα πρώτα μουσικά ακούσματα.

Όταν ο Σταύρος Ξαρχάκος επισκέφθηκε το σπίτι, προχώρησε προς το παράθυρο, το άνοιξε και αντίκρισε την εκκλησία. Ένωσε πολύ μεγάλη συγκίνηση όταν διαπίστωσε που οφείλονταν πραγματικά αυτή η ιδιαίτερη χροιά στη μουσική του Μάνου. Γύρισε τότε και είπε αποπληστικά: «Τώρα κατάλαβα που οφείλονται τα βυζαντινά στοιχεία στις μουσικές του Μάνου. Από τη κυριακάτικη Θεία Λειτουργία του Αη Βλάσση».

Η ιστορία του μεγάλου αρχοντικού

Μια επίσκεψη στους εντυπωσιακούς χώρους του κτιρίου αποτελεί τροφή για σκέψη, συλλογισμό, προβληματισμό, αναζήτηση, ανταλλαγή απόψεων πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την πολιτιστική ανάπτυξη όχι μόνο της Ξάνθης αλλά και της πατρίδας μας γενικότερα. Είναι ένας χώρος όπου πλέον συναντιούνται πολίτες για να συνθέσουν μια «Νέα Αφήγηση», κάτω από τη γόνιμη και αποφασιστική επίδραση του οικουμενικού μουσικού έργου του Μάνου Χατζιδάκι.

Το κτίριο χτίστηκε στα τέλη του 18ου αιώνα, την ίδια περίοδο που έγινε και η βίλα Αλλατίνη στην Θεσσαλονίκη, και όπως εξηγεί η Ξανθιώτισσα Ξεναγός Νατάσα Μιχαηλίδου, μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, «το κτίριο ήταν ιδιοκτησία του Ισαάκ Δανιέλ, ενός Εβραίου, ο οποίος ήταν ανάμεσα στους πιο πλούσιους ανθρώπους εκείνης της εποχής. Το επάγγελμά του ήταν χρηματιστής και ταυτόχρονα ασχολείτο με το καπνεμπόριο και τις μεσιτείες. Αγόρασε το κτίριο και το έκτισε σε δυο φάσεις. Είναι ίσως το πλέον χαρακτηριστικό δείγμα αποτύπωσης της κοσμοπολίτικης αντίληψης της Ξάνθης. Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο ότι το σπίτι χτίστηκε σε προνομιακή θέση, πάνω σε ύψωμα, για να έχει θέα σε όλη την έκταση της τότε πόλης. Σήμερα, δυστυχώς, η θέα έχει περιοριστεί πολύ λόγω των πολυκατοικιών που έχουν ανεγερθεί».

Μετά τον θάνατο του Ισαάκ Δανιέλ, το κτίριο πέρασε στα χέρια των παιδιών του, επειδή όμως δεν ήταν σε θέση να πληρώσουν τον φόρο κληρονομιάς, το υπουργείο Οικονομικών πήρε το κτίριο και το μετέτρεψε στην εφορία της εποχής. Έπειτα, όταν ο εμφύλιος έλαβε τέλος παραχωρήθηκε στο στρατό και ήταν το φρουραρχείο της πόλης.

Η ζωή στο σπίτι

Ο πατέρας του μεγάλου Έλληνα μουσικοσυνθέτη Γεώργιος Χατζηδάκης εγκαθίσταται στην πόλη μαζί με την οικογένειά του, όπου ασκεί το επάγγελμα του δικηγόρου. Εκείνη την εποχή, η Ξάνθη ζει τη μεγάλη άνθηση του καπνεμπορίου και οι εμπορικές συνεργασίες που αναπτύσσονται με καπνεμπορικούς οίκους του εξωτερικού δημιουργούν ένα γόνιμο οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο μπορούσε να εργαστεί ο Γεώργιος Χατζιδάκης.

Η οικογένεια Χατζιδάκι νοικιάζει τον δεύτερο όροφο του διατηρητέου κτιρίου «Grand Maison». Κατά ορισμένους, ο Μάνος γεννήθηκε σε αυτό, ενώ κατά κάποιους άλλους πέρασε ορισμένα από τα παιδικά του χρόνια. Σε κάθε περίπτωση, όμως, στο σπίτι αυτό ο Χατζιδάκης ξεκίνησε το μεγάλο ταξίδι στον μαγικό κόσμο της μουσικής, χάρη στο μεγάλο πιάνο που υπήρχε στο σπίτι και στα πρώτα μαθήματα που πήρε από την Αρμένισα δασκάλα μουσικής Άννα Αλτουνιάν. Στον ίδιο δρόμο που βρισκόταν το αρχοντικό, στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου, υπήρχε και το μοναδικό ιδιωτικό σχολείο της Ξάνθης, όπου ο Μάνος έμαθε τα πρώτα γράμματα. Το 1932, η οικογένεια Χατζιδάκι εγκαθίσταται οριστικά στην Αθήνα.

Σήμερα, στον δεύτερο όροφο του κτιρίου, παλιές φωτογραφίες του Μάνου Χατζιδάκι και της οικογενείας του, της Αρμένισσας δασκάλας του, όπως επίσης παρτιτούρες των έργων του, ιδιόχειρες μουσικές σημειώσεις και λιγοστά προσωπικά αντικείμενα μαρτυρούν το πέρασμα του μεγάλου Έλληνα μουσικοσυνθέτη από τους χώρους του σπιτιού που αναμφισβήτητα σηματοδεύτηκε από την παρουσία του.

ΠΗΓΗ: [ΑΠΕ, 23.10.25](#), του Β. Λωλίδη